



PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Walka o życie z perspektywy wojennej i powojennej. Omów zagadnienie na podstawie *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*

EPOKA

Literatura II wojny światowej

CZAS

WYPOWIEDZI
ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele
Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

**Kursy maturalne**

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

**Przećwicz to pytanie**

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

**Posłuchaj**

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Śmierć to doświadczenie, z którym kiedyś każdy z nas będzie musiał się zmierzyć. Jednocześnie, kiedy jesteśmy młodzi i zdrowi, umieranie wydaje się czymś bardzo odległym. Mamy wrażenie, że śmierć upomni się po nas dopiero za wiele lat, gdy będziemy starsi i w pełni pogodzeni z losem. Taka złudna pewność znika jednak w sytuacjach krańcowych - np. podczas wojen, epidemii czy innych kataklizmów. Wtedy każda chwila może stać się dla człowieka tą ostatnią. I to właśnie w takich momentach ludzie często uświadamiają sobie, jak cenne jest dla nich życie, dlatego

też próbują przedłużyć je za wszelką cenę. Wyjątkowe jednostki myślą jednak nie tylko o swoim życiu, a czasami - walczą o życie innych, narażając własne.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Temat jest jednym z głównych zagadnień reportażu Hanny Krall pt. *Zdążyć przed Panem Bogiem*. Akcja utworu rozgrywa się na dwóch płaszczyznach czasowych. Jedna z nich dotyczy okresu II wojny światowej, gdy funkcjonowało getto żydowskie. Podczas akcji likwidacyjnej miejsce to stało się polem dramatycznej walki o przetrwanie, bo hitlerowcy dążyli do fizycznego unicestwienia zgromadzonych tam ludzi. Każdego dnia - pod pretekstem przesiedlenia - z Umschlagplatzu odjeżdżały transporty do obozów zagłady. Na początku pozostawiono przy życiu osoby posiadające specjalne numerki, lecz z czasem przestano je honorować. Niektórym mieszkańcom getta udało się przedostać na tzw. aryjską stronę, wielu też podejmowało rozpaczliwe próby uniknięcia wywózki lub przynajmniej opóźnienia tego momentu. Przejawem ostatniej woli życia była ucieczka na wyższe piętra budynku, w którym gromadzono ludzi przeznaczonych do wywózki. Dopiero pod koniec, kiedy nie było już gdzie uciec, osoby te poddawały się - popadały w apatię i biernie czekały na załadowanie do wagonu.

Wśród Żydów ocalałych z zagłady był rozmówca Hanny Krall - Marek Edelman - który po wojnie, już jako kardiolog, w pełni poświęcił się ratowaniu ludzkich istnień. Lekarz w pewnym sensie kontynuował to, czym zajmował się w getcie. W czasie akcji likwidacyjnej codziennie przebywał na Umschlagplatzu. Jego zadaniem było wyciąganie z tłumu tych osób, które mogły przydać się żydowskiej społeczności. Edelman nie potrafił jednak pogodzić się z tym, że nie był w stanie uratować wszystkich. Oddany lekarz próbował więc za wszelką cenę ratować życie chorych. Swoją pracę nazywał „wyścigiem z Panem Bogiem” - wiedział, że śmierć jest czymś nieuchronnym, ale chciał możliwie jak najdalej odsunąć ją w czasie. Doświadczenie wojny utwierdziło go w tym, że życie jest nadrzędną wartością, dlatego należy walczyć o każdą chwilę. Dzięki jego staraniom udało się ocalić wielu pacjentów, którzy zyskiwali cenne lata życia, mieli więc szansę np. na założenie rodziny.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

W walkę o ludzkie życie angażował się także Jean Tarrou - bohater *Dżumy* Camusa. Mężczyzna był przeciwny przemocy i zabijaniu, dlatego działał jako aktywista na rzecz zniesienia kary śmierci. Co więcej, bohater pozostał wierny swoim ideałom także w sytuacji ekstremalnej - podczas epidemii. Narażając swoje zdrowie, pracował w stworzonych przez siebie

służbach sanitarnych. Zarówno poza Oranem, jak i w zadżumionym mieście jego najwyższym celem było ratowanie życia ludzi, a tym samym - zwalczanie zła.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Oba utwory pokazują ludzi uczestniczących w specyficznym wyścigu, w którym stawką jest najwyższa wartość, czyli życie. Dla niektórych - własne, dla innych: cudze. Podczas akcji likwidacyjnej getta Żydzi desperacko próbowali uniknąć tragicznego losu, jednak walka ta była w większości skazana na porażkę - ostatecznie przeżyła zaledwie garstka więźniów. Rozmówca Krall nie mógł poradzić sobie z tym, jak wielu ludzi zakończyło życie w tak dramatyczny sposób. Po wojnie, już jako kardiolog, w pełni poświęcił się ratowaniu pacjentów.

Podobnie jak reportaż Krall, *Dżuma* Camusa pokazuje dwie perspektywy walki o ludzkie życie - tę dotyczącą sytuacji ekstremalnej, jaką była epidemia, oraz tę prowadzoną w normalnych warunkach. Jean Tarrou próbował na różnych polach przeciwstawiać się śmierci. Przed epidemią walczył z karą pozbawienia życia, a w Oranie działał w założonych przez siebie formacjach sanitarnych. Zresztą zapłacił za to najwyższą cenę, ponieważ sam zachorował na dżumę i zmarł.